

практики. Захист може проходити, за бажанням студентів, як прес-конференція, круглий стіл, дебати. На цьому етапі студенти повинні продемонструвати свої уміння відстоювати власну думку, презентувати результати педагогічної практики, робити висновки та узагальнення. За захист звіту студент може одержати 10 балів.

Сам же зміст звіту з педагогічної практики оцінюється у 70 балів. Вважаємо за доцільне оцінювати кожен розділ звіту по 10 балів (аналіз бази практики, особливості навчального контингенту, критичний аналіз відвіданих уроків, розробка уроку засвоєння нових знань, комбінованого та контрольного уроків), а вступ і висновки по 5 балів.

Крім того, студентам надається можливість проявити свої творчі здібності. Вони можуть за бажанням написати ще один розділ за результатами власного дослідження, який може бути оцінений у 15 балів.

Отже, застосування сучасних технологій навчання в процесі підготовки студентів до проходження педагогічної практики сприятиме, з одного боку, формуванню особистісно значущих умінь та навичок щодо основних складових викладацької діяльності, вихованню потреби займатися систематично самоудосконаленням, які є інваріативними до багатьох сфер майбутньої практичної діяльності фахівців, а з другого, проводити оцінювання роботи студентів з урахуванням переведення оцінок до національної шкали, шкали навчального закладу та шкали ECTS.

О. В. Меліхова, ст. викл. кафедри
цивільного та трудового права

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Сьогодні дедалі частіше дискутується питання про те, які форми занять, аудиторні чи індивідуальні, є більш ефективними при отриманні університетської освіти. І, як правило, доходять висновку, що більшу частину годин навчальної програми слід відводити на самостійну та індивідуальну роботу студентів. На підтвердження такої думки наводяться різні аргументи. Перш за все, це можливість індивідуального підходу до кожного студента, врахування його підготовки до освоєння програми та її конкретних курсів, кола наукових інтересів, і, як наслідок, приділення біль-

ше уваги тим питанням, які необхідні кожному конкретному студенту. Ще одним аргументом на користь позааудиторної підготовки майбутніх фахівців є те, що саме така форма занять займає основне місце у вищих навчальних закладах світу.

Не принижуючи важливої ролі індивідуальних і самостійних занять студента, не можна, разом з тим, не підкреслити особливості аудиторних занять та їх місце в системі університетської освіти.

Аудиторні заняття — це колективна форма занять студентів з викладачем. Вона може проводитися у вигляді лекції, семінару, практичного заняття. У свою чергу лекція, семінар або практичне заняття можуть мати різні типи. Наприклад, лекція може бути оглядовою або проблемною, семінар проводиться у вигляді дискусії, практичне заняття — у вигляді ділової гри тощо. Велика кількість форм, видів, типів проведення аудиторних занять свідчить про надзвичайно широкий спектр можливостей, які відкриваються саме при колективному спілкуванні студентів і викладача.

Як правило, серед аудиторних занять у навчальних планах більша частина годин відводиться на лекції. На першому занятті лектор визначає, які з тем курсу виносяться на лекції, а які — на самостійне вивчення. Можливо, слухним було б врахування побажань студентів, який саме матеріал вони б хотіли заслухати на лекціях. Але для цього необхідно, щоб студенти були ознайомлені з темами та проблемами курсу. Отже, перша лекція повинна бути не просто вступною, де визначаються предмет, метод, принципи відповідної галузі права, вона повинна містити інформацію по всій дисципліні, з акцентуванням особливостей, тобто бути оглядовою. Саме від якості першої лекції може залежати зацікавленість студентів курсом, ступінь і якість засвоєння матеріалу в майбутньому. Після першої (оглядової) лекції студент повинен знати, *що* він буде вивчати у даній дисципліні і *як* він це буде робити.

Після визначення (бажано разом із студентами), які теми курсу будуть винесені на самостійне опрацювання, лектор освітлює теми, що залишилися для колективної роботи над ними. Кожна з таких лекцій, як правило, присвячується окремій темі, але навчальний план повинен бути складений таким чином, щоб при вивченні кожної наступної теми активізувалися знання, отримані студентами при самостійному освоєнні матеріалу і на попередніх аудиторних заняттях. Для цього на лекції необхідно використовувати різноманітні форми викладення матеріалу та спілкування зі сту-

дентами. Слід також враховувати, що засвоєння матеріалу відбувається краще при зміні виду роботи, а не зосередженні уваги слухача, наприклад, на постійному слуханні або записуванні матеріалу. Як свідчить практика, ефективними є лекції, на яких студенти є активними учасниками. Використовуючи отримані раніше знання, аналізуючи та систематизуючи їх, вони, під керівництвом викладача, переходять до освоєння нових категорій, інститутів та тем в цілому. Таким чином, у новому вигляді лекція має елементи семінару, або ще точніше, уроку (у шкільному розумінні). Головною діючою особою, безумовно, є викладач, який визначає тему, пов'язує її з попереднім матеріалом, викладає новий матеріал, дає нові визначення. Але велика частина роботи може проводитися з участю студентів: на підставі вже вивченого матеріалу і нових знань порівняти певні інститути, проаналізувати правові наслідки, систематизувати матеріал, узагальнити його та зробити висновки.

Семінарське (практичне) заняття — також колективна форма заняття. Але особливістю такої форми є те, що, як правило, викладач має можливість спілкування з кожним студентом. Важливим є і те, що під час семінару студенти можуть обмінюватися між собою думками з того чи іншого питання, дискутувати, доводити правильність своєї позиції та хибність позиції опонентів. Враховуючи, що семінар або практикум проводяться після лекції та самостійної підготовки студентів, основну роль на таких заняттях необхідно відводити студентам. Викладач повинен організувати семінарське заняття таким чином, щоб кожний учасник мав можливість висловитися: шляхом підготовленого повідомлення, реферату, вирішення ситуації, відповіді на запитання викладача або студентів, оспорування думки іншого учасника, формулювання висновку тощо. При такій формі роботи із студентами викладач має можливість оцінити знання студентів, визначити питання, на яких слід зупинитися під час індивідуальної роботи з кожним студентом, підготувати їх до поточного контролю у вигляді модулів та підсумкового контролю у вигляді заліку або іспиту.

Отже, для сучасної ефективної організації аудиторних занять та підвищення якості університетської освіти необхідно:

- 1) підвищувати роль аудиторних занять, втілюючи в життя їх нові форми;
- 2) лекції, семінарські та практичні заняття повинні проводитися з активною участю студентів, тобто різниця між лекцією та семінаром повинна поступово зменшуватися;

3) лекція залишається формою аудиторного заняття, де основна діюча особа — викладач, студенти ж залучаються до аналітичних видів роботи;

4) на семінарському (практичному) занятті основними діючими особами є студенти, а викладач виконує керівну, коригуючу функцію. Семінар (практикум) є перехідною формою аудиторного заняття, оскільки може поєднати колективну та індивідуальну роботу із студентами.

О. В. Мельник, асистент кафедри страхування

ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Вивчення відповідних дисциплін університету має на меті послідовне формування знань у різних галузях економіки, що дає студентам можливість використовувати їх у подальшій роботі за обраним фахом.

З метою підвищення інтенсифікації навчального процесу доцільно використовувати активні методи навчання. Слід відмітити, що використання даних методів значно підвищує зацікавленість студентів при проведенні семінарських занять, що, в свою чергу, підвищує рівень навчання в групах.

Одним із активних методів навчання є ділова гра, суть якої полягає у використанні елементів гри при проведенні практичних/семінарських занять.

Тематика ділової гри повинна відповідати темі семінарського заняття. На парі розглядається практична ситуація, де кожний студент має свою роль. Виконати поставлене завдання студенти зможуть відповідно до рівня підготовленості як по темі семінару, так і по курсу в цілому.

Мотивація студентів полягає в отриманні найоптимальнішого результату гри (укладанні договору страхування, залученні нових клієнтів страхувальників та т. ін.), відповідно до якого кожний учасник гри оцінюється викладачем.

При проведенні ділової гри можуть бути залучені як всі студенти, так і окрема їх група. Ефективність використання активних методів навчання полягає в тому, що практично вся група приймає участь в обговореннях питань.

При залученні лише частини студентів до ділової гри доцільним буде провести тестування групи по темі проведеного заняття.